

Poznań, 31.12.2018 r.

prof. UAM dr hab. Łukasz Donaj

Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM

Zakład Stosunków Międzynarodowych

ul. Umultowska 89a, 61-614 Poznań

tel. +48 61 829 6625, +48 61 829 6517; fax +48 61 829 6626

e-mail: wnpid@amu.edu.pl

OCENA

**osiągnięć naukowo-badawczych, dorobku dydaktycznego
i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej
doktora Adama R. Bartnickiego
ubiegającego się o nadanie stopnia doktora habilitowanego**

I. Sylwetka Habilitanta

Doktor Adam Robert Bartnicki jest absolwentem Wydziału Historycznego Uniwersytetu w Białymstoku (kierunek: „*historia*”), w którym w 1998 roku obronił pracę magisterską nt. *Sztuka wojenna Rosji w czasach Piotra I* – promotorem był prof. dr hab. Wł. Serczyk. W 2006 roku, na podstawie rozprawy doktorskiej nt. *Demokratycznie legitymizowany autorytaryzm jako czynnik funkcjonalnej stabilizacji systemu politycznego współczesnej Rosji. Konflikty okresu przeobrażeń 1991-2003*, napisanej pod kierunkiem dra hab. Wł. Marciniaka (recenzentami w przewodzie doktorskim byli: prof. dr hab. R. Bäcker oraz prof. dr hab. J. Kofman) uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce.

W latach 1999-2007 dr A.R. Bartnicki był zatrudniony na stanowisku asystenta w Katedrze

Politologii na Wydziale Socjologicznym UwB. Obecnie, od stycznia 2008 roku, jest zatrudniony na stanowisku adiunkta w tej samej uczelni (Wydział Prawa).

II. Ocena osiągnięcia naukowego Habilitanta

1. Wstępna ocena osiągnięcia naukowego

Oryginalne osiągnięcie naukowe Habilitanta, które jest podstawą ubiegania się o kolejny stopień naukowy, zatytułowane zostało *Kryzys demokracji w Rosji po 1991 r.* Składa się nań przede wszystkim samodzielna monografia pt. *Borys Jelcyn - przywództwo w pułapce uwarunkowań. Mechanizmy zmiany i kontynuacji*, Białystok 2016 - Agencja Wydawnicza Ekopress, ss. 551 (recenzentem tejże był dr hab. J. Wołkonowski). Do cyklu dr A.R. Bartnicki zaliczył także – cytując autoreferat - „14 monotematycznych artykułów naukowych i rozdziałów w pracach zbiorowych, poświęconych problemowi kryzysu demokracji w Rosji”.

Przygotowując dokumentację wskazaną do oceny dorobku naukowego – zwłaszcza na tym poziomie! – należałoby się bardziej przyłożyć do swoich obowiązków. Trudno bowiem „przejść do porządku dziennego” nad rażącą niefrasobliwością Habilitanta w konstruowaniu tejże. W Autoreferacie, w części „omówienie celu naukowego/artystycznego ww. pracy/prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania” a także w załączniku nr 4 - znajdujemy owe 14 pozycje, ale... pojawiają się problemy. Otóż:

- w tym spisie znaleźć możemy pozycję: „A.R. Bartnicki, *Nieudany projekt - demokratyczna Rosja*, „*Studia nad Faszyzmem i Zbrodniami Hitlerowskimi*”, red. Marek Maciejewski, Tomasz Scheffler, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego XXXIV 2012, s. 61-79.” Tymczasem pozycji tej nie ma w dostarczonej dokumentacji. Jest za to inna, rzecz można „podobna”: A.R. Bartnicki, *Przeszłość a teraźniejszość – o problemach postkomunistycznej transformacji w Rosji*, „*Studia nad Autorytaryzmem i Totalitaryzmem / dawniej: Studia nad Faszyzmem*

i Zbrodniami Hitlerowskimi”, red. M. Maciejewski, T. Scheffler, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2013/3, s. 83-103.

- pomijając wskazaną powyżej publikację (zadaniem Recenzenta nie jest snuć domysły, czym spowodowana jest owa ... pomyłka?... niedopatrzenie?... wspomniana niefrasobliwość?... Habilitanta, lecz ocena materiału faktograficznego) pozostaje 13 pozycji. Mamy zatem 12 artykułów naukowych i 1 „rozdział” (o ile tak można go sklasyfikować...) w pracy zbiorowej.

Wątpliwości można mieć odnośnie różnorodności czasopism naukowych, w których ukazały się publikacje Pana Doktora i ich rozkład terytorialny: na 13 pozycji, tylko 1 wydana jest poza Polską (we współautorstwie), pozostałe: 4 = Białystok; Warszawa = 3; Poznań = 2; Toruń = 1; Kraków = 1; Opole = 1.

Opinie na temat pisania tekstów we współautorstwie są zróżnicowane. Takich w dorobku - także w tym włączonym do cyklu - Habilitanta jest sporo. Powstaje problem z określeniem charakteru wkładu intelektualnego w publikowane wspólnie dzieło, acz - co należy pochwalić - dostarczone zostały stosowne oświadczenia o współautorstwie. Wydawać by się także mogło, że są znaczące plusy takich praktyk. Wspólnie prowadzone badania mogą wzmacniać intelektualnie ich wyniki, są prowadzone bardziej wydajnie i stwarzają naturalne warunki do wymiany opinii i analizy wyników badań. Prowadzone wspólne badania dowodzą także umiejętności współpracy naukowej i zdolności tworzenia zespołów badawczych. Jest to jedna z ważnych umiejętności wymaganych od samodzielnego pracownika naukowego. Szkoda jednakże, że w skład owych niewielkich zespołów badawczych zazwyczaj wchodzi te same dwie osoby. A dodawszy do tego fakt, że Habilitant - poza jednym rozdziałem (i do tego z listy „*publikacji nie wchodzących w zakres osiągnięcia naukowego*”) wszystkie publikacje wydane w innych niż polskim języku napisał właśnie we współautorstwie, trudno jednoznacznie ocenić stopień internacjonalizacji wyników badań naukowych i poddawanie ich ocenie przez badaczy z innych państw.

2. Ocena doniosłości tematu

Podjęty przez Habilitanta problem badawczy jest ważny i wart szczegółowego zbadania. Dla recenzenta nie ulega wątpliwości, że wybór pola badawczego, sformułowanie tematu przedsięwzięcia naukowego, deklarowane cele są w pełni uzasadnione i nie budzą zastrzeżeń. Wydaje się co prawda, że dr R.A. Bartnicki nad wyraz krytycznie odnosi się do publikacji polskojęzycznych, odnoszących się do przemian Rosji okresu B. Jelcyna, pisząc iż: *„Prace badawcze poświęcone funkcjonowaniu i przemianom politycznym w Rosji po 1991 r. zarówno jeśli chodzi o ujęcie szersze, jak i bardziej wycinkowe - są w nauce polskiej stosunkowo nieliczne.”* Przekonać się o tym można przeszukując, chociażby, Bibliotekę Narodową (sam układ haseł „Rosja”/”Jelcyn” daje ponad setkę różnorodnych publikacji), czy korzystając - fakt, bardziej wnikliwie - z dorobku takich autorów jak np.: M. Broda, A. Bryc, A. Czajowski, A. Jach, W. Marciniak, J. Potulski, M. Słowikowski, A. Stelmach, A. Stępień-Kuczyńska czy A. Wierzbicki (notabene, wykorzystywanych w większości przecież przez Habilitanta). Zgodzić się jednakże należy, iż słabo rozpoznany i analizowany problemem jest polityczna kariera B. Jelcyna, jego wpływ na kształt i charakter przemian politycznych, a także rozwój i kryzys rosyjskiej demokracji. Zebranie, usystematyzowanie i analiza informacji na ten temat wydawała się zatem zasadna.

Przedsięwzięcie dra A.R. Bartnickiego ma on oryginalny charakter i wypełnia lukę jaka powstaje na gruncie nauk o polityce w zakresie uzyskania konkretnych odpowiedzi na pytania o to: kto realnie rządził Rosją w latach 90tych - prezydent, otoczenie prezydenta czy grupy interesu?; jak dalece i w jaki sposób B. Jelcyn wpłynął na kształt przemian społeczno-politycznych oraz charakter władzy w Rosji?; w jaki sposób doszło do sytuacji, w której przywództwo B. Jelcyna stopniowo słabło, a jednocześnie cały system władzy ulegał umocnieniu?

3. Problemy badawcze i hipotezy

Dr R.A. Bartnicki jako główny cel prowadzonych badań postawił przed sobą wykazanie przyczyn załamania się „projektu demokratycznego” w Rosji, przy czym szczególną uwagę koncentrował na roli, jaką w tym procesie odgrywała władza polityczna. W badaniach wiele uwagi poświęcił też problemowi sukcesji władzy w Rosji i jego oddziaływaniu na wybrane państwa postradzieckie. Wynikiem kilkuletnich badań w tym zakresie jest przede wszystkim monografia: *Borys Jelcyn - przywództwo w pułapce uwarunkowań. Mechanizmy zmiany i kontynuacji*. I to w niej - a także w Autoreferacie - najdokładniej wyartykułowano cele, problemy badawcze oraz hipotezę. Habilitant wskazał, iż: „*Celem monografii była kompleksowa analiza pytań: Kto realnie rządził Rosją w latach 90. - prezydent, otoczenie prezydenta czy grupy interesu; Jak dalece i w jaki sposób Jelcyn wpłynął na kształt przemian społeczno-politycznych oraz charakter władzy w Rosji; W jaki sposób doszło do sytuacji, w której przywództwo Jelcyna stopniowo słabło, a jednocześnie cały system władzy ulegał umocnieniu? Cele szczegółowe obejmowały rozpoznanie i analizę ogólnych założeń wpływu „uwarunkowania przywództwa”, a więc próbę zastanowienia się, dlaczego - na swym rodzinnym gruncie politycznym - władza i przywództwo Jelcyna ewoluowały w taki, a nie inny sposób, i jakie rodziło to konsekwencje*”. Wskazał ponadto, że »*główną hipotezą pracy jest założenie, że pozycja Borysa Jelcyna, chociaż uwarunkowana czynnikami kulturowymi, ekonomicznymi, osobowościowymi, normatywnymi itd., w głównej mierze była pochodną systemu nieformalnych zależności w łonie nomenklatury, służb, grup interesu, a z czasem też „oligarchów*”.« Habilitant, oprócz „*hipotezy głównej*” postawił też „*hipotezy pomocnicze*” (w liczbie 7) - nazwane przez Niego „*hipotezami bezpośrednio dotyczącymi charakteru władzy Jelcyna i samej Rosji*”. Wątpliwości budzi jednak następująca kwestia: dr R.A. Bartnicki pisze w Autoreferacie, że „*Opierając się na materiale źródłowym zaproponowałem szereg hipotez i też dotyczących funkcjonowania i kryzysu rosyjskiej demokracji*.” Odnieść można jednak wrażenie, że wspomniane sformułowanie tyczy się - i to

we fragmencie tylko (bo gdzie niby wskazano, i czym miałyby być ... TEZY?....) - monografii z roku 2016. Wskazane do cyklu artykuły w przeważającej większości (a właściwie poza tylko art.: A.R. Bartnicki, E. Kuźlewska, *Demokracja czy autorytaryzm? Analiza zjawiska na przykładzie Rosji i państw Ameryki Łacińskiej*, [w:] *Demokracja w Polsce i w świecie*, red. S. Zyborowicz, Toruń 2009, s. 148-169) koncentrują się analizach, ewentualnie celach i pytaniach badawczych, jednak bez ukazywania jakichkolwiek hipotez czy tez.

Uznać jednakże należy, że w przedstawionych wynikach badań Pan Doktor dokonuje weryfikacji przedstawionej hipotezy. Robi to w przekonujący i wnikliwy sposób. Co ważne, w Autoreferacie wskazuje na korelacje wyników prowadzonych badań i publikowanie ich w poszczególnych pracach - poza monografią - składających się na osiągnięcie naukowe (acz, właściwie tylko z rozbiciem tej grupy na dwie składowe).

Oceniając warsztat badawczy Habilitanta, należy podkreślić, iż przedstawione do oceny oryginalne dzieła twórcze wskazują na dobre opanowanie warsztatu naukowego. W większości prac Autor wykracza poza prezentację i opis. Pojawiają się wątki analityczne i są formułowane wnioski.

4. Wykorzystane metody badawcze

Habilitant wyraźnie określił stosowane w pracach - acz znów, przede wszystkim w odniesieniu do monografii - metody badawcze. Przekonywujące uzasadnienie dla stosowanej metodologii Pan Doktor przedstawił w Autoreferacie. Tam też szczegółowo wyjaśnił do osiągnięcia jakich rezultatów badań stosował poszczególne metody. Były to zatem *metoda systemowa* (wykorzystywana zwłaszcza do budowy modelu systemu politycznego Rosji w analizowanych okresie); *metoda behawioralna* (przydatna zwłaszcza podczas poszukiwania odpowiedzi na pytania dotyczące zachowań wyborczych, partycypacji społecznej czy wyborów politycznych). Skoncentrowanie uwagi na B. Jelcynie było m.in. możliwe przy wykorzystaniu metody określanej jako *studium przypadku*. Warto także zwrócić uwagę na *komparatystykę*, gdyż jej wykorzystanie odnajdziemy zarówno w monografii, jak i w kilku artykułach włączonych do podstawowego cyklu

publikacji (m.in. 1. A.R. Bartnicki, E. Kuźelewska, *Referendum in Poland and Russia. Comparative analysis attempt*, „The International Affairs Review” 2008, nr 1(157), s. 116-132; 2. A.R. Bartnicki, E. Kuźelewska, *Axiological Foundation of non-democratic Regimes in Selected Post-Soviet Republics*, „Studies in Logic, Grammar and Rhetoric”, nr 19 (32) 2009, s.153-170; 3. A.R. Bartnicki, E. Kuźelewska, *Demokracja czy autorytaryzm? Analiza zjawiska na przykładzie Rosji i państw Ameryki Łacińskiej*, [w:] *Demokracja w Polsce i w świecie*, red. S. Zyborowicz, Toruń 2009, s. 148-169). O zainteresowaniu metodologią Habilitanta - a nie li tylko nierzadko stosowanym przez adeptów nauki, przywołaniem metod „pasujących” do stworzonej wcześniej publikacji - świadczyć mogą publikacje spoza głównego cyklu publikacji: A.R. Bartnicki, *Analiza systemowa w badaniach nad bezpieczeństwem międzynarodowym*, [w:] *Bezpieczeństwo. Dyscyplina nauki wobec funkcjonowania państwa*, red. R. Skarżyński, E. Kuźelewska, Białystok 2008, s. 124-135. Docenić należy i inną pozycję: A.R. Bartnicki, *Laboratorium stosunków międzynarodowych*, [w:] *Wokół teorii stosunków międzynarodowych*, red. W. Micha, J. Nowak, Lublin 2012, ss. 115-131, w której Habilitant odnosi się krytycznie do książki R. Skarżyńskiego, *Anarchia i policentryzm. Elementy teorii stosunków międzynarodowych*, Białystok 2006, ss. 381 oraz do naukowego poruszenia, jakie owa publikacja - czy słusznie, inna sprawa - wywołała w środowisku specjalistów z zakresu stosunków międzynarodowych.

Konkludując, stwierdzić należy, iż całościowo oceniany zespół publikacji wskazanych przez Habilitanta jako osiągnięcie naukowe spełnia wymóg ustawy wniesienia znaczącego wkładu w rozwój dyscypliny naukowej. Ma on charakter nowatorski, twórczy i prezentuje wystarczający poziom metodologiczny.

III. Całościowy dorobek naukowo-badawczy Habilitanta

Jak wspomniano, na dorobek naukowy dra A.R. Bartnickiego składa się przede wszystkim jedna samodzielnie opublikowana monografia: *Borys Jelcyn - przywództwo w pułapce uwarunkowań. Mechanizmy zmiany i kontynuacji*, Białystok 2016, ss. 551 (wskazana jaka część

cyklu stanowiącego podstawę merytoryczną postępowania habilitacyjnego), oraz 14 (13 - patrz powyżej) publikacji (artykuły naukowe i rozdział w pracy zbiorowej).

Wspomniana monografia to publikacja rzetelna, stanowiąca swego rodzaju podsumowanie wieloletnich badań Habilitanta. Praca składa się ze wstępu, siedmiu rozdziałów, zakończenia, bibliografii oraz spisu tabel. „Wstęp” zawiera wszystkie właściwe dla tej części pracy elementy. Autor sformułował tu cele i hipotezy pracy, określił cezury i zakres pracy, odniósł się do stanu badań, przedstawił najważniejsze, wykorzystane źródła i opracowania oraz omówił konstrukcję pracy. Praca jest opatrzona syntetycznym podsumowaniem, w którym dr A.R. Bartnicki konkluduje swoje analizy. Poszczególne poruszone w niej wątki ułożono w sposób logiczny i przejrzysty. Na uwagę zasługuje także - w przeważającej części pracy - jasny sposób wypowiedzi oraz zgromadzona przez Pana Doktora wystarczająca baza literaturowa i faktograficzna (choć, jak wspomniano wcześniej - zawsze można do owej bazy dodać kolejne pozycje). Odnosząc się do treści pracy należy ją uznać za satysfakcjonującą, choć czasami budzącą niedosyt (np. niedostateczne omówienie roli oligarchów i ich międzynarodowych powiązań; roli Niemiec - a właściwie H. Kohla - w wydarzeniach związanych z przejęciem władzy przez B. Jelcyna etc.). Zasadniczo jednak, precyzyjnie nakreślone cele pracy, poprawnie skonstruowane hipotezy i logicznie przeprowadzony wywód i odpowiednio dobrane metody badawcze, potwierdzają opanowanie przez Habilitanta metodyki pisania pracy w stopniu dobrym. W pracy pojawiają się niewielkie uchybienia, np.:

- częste używanie sformułowań o charakterze publicystycznym, „nieostrym”: np. „użycie przez Moskwę przemocy wobec Litwy” (str. 120); „weksle wystawione przez Kremł” (str. 387) itd.;
- błędna kwalifikacja kilku pozycji w „Bibliografii” (np. *Культура и культурная политика в России*, ред. И.А. Бутенко, К.Э. Разлогов, Москва 2000);
- zasadne byłoby konsekwentne stosowanie narracji bezosobowej (trzecioosobowa, tzw. autorska/odautorska), miast 1-osobowej;

aczkolwiek nie są to uwagi umniejszające merytorycznej wartości pracy.

Nie zawsze w określonym przez Habilitanta cyklu prac naukowych składających się na osiągnięcie naukowe są one dobrane w przekonujący sposób. W przypadku dorobku naukowego

wskazanego przez dra A.R. Bartnickiego wątpliwości - generalnie - takowych nie ma. Dlaczego generalnie, a nie zupełnie?... Nie sposób oprzeć się wrażeniu, że publikacje - poza monografią z 2016 roku - miały ją właśnie „obudować” (może z obawy, że „sama monografia to będzie za mało?”...); tam miały się znaleźć wątki rozszerzone, a poruszone w monografii. Owszem, traktują one zatem, upraszczając, z jednej strony o źródłach rosyjskiego autorytaryzmu, z drugiej - o zmianach na szczytach władzy. Pytanie jednak, czy i wśród pozostałych publikacji tematyka ta nie jest poruszana?... Czy rzeczywiście akurat te publikacje były niezbędne?...

Pan Doktor jest również autorem publikacji będącej pokłosiem rozprawy doktorskiej (A.R. Bartnicki, *Demokratycznie legitymizowany autorytaryzm w Rosji 1991-2004*, Białystok 2007, ss. 370); oraz współautorem 3 kolejnych monografii: *Konflikty współczesnego świata*, Warszawa 2008, ss. 304 (wspólnie z: H. Dalewska-Greń, M. Dehnel-Szyc, M. Gawrycki, P. Grzebyk, W. Lizak, L.M. Nijakowski, J. Spyraa, J. Stachura); „*Wschód*” w *globalnej i regionalnej polityce międzynarodowej*, Warszawa 2009, ss. 260 (wspólnie z: E. Kuźelewska, K. Stefanowicz) oraz *Zachód w globalnej i regionalnej polityce międzynarodowej*, Warszawa 2009, ss. 406 (wspólnie z: E. Kuźelewska).

Poza tym Habilitant po doktoracie opublikował 25 artykułów naukowych i rozdziałów w monografiach; z tym, że jak wspomniano - wydaje się, że nader często wykorzystywano instytucję „współautorstwa” - aż w 14 przypadkach, z czego w dwóch mieliśmy aż 3 współautorów. Gdyby podejść do sprawy w sposób „aptekarski”, autorski nakład pracy w owe publikacje oscyluje w granicach 70 procent.

Ponadto Pan Doktor jest też autorem hasła encyklopedycznego „*Uzbekistan*” zawartego w popularnej *Encyklopedii politologii, tom 2: Instytucje i systemy polityczne*, red. B. Dziemidok-Olszewska, W. Sokół, Warszawa 2010.

A.R. Bartnicki wskazuje w Autoreferacie, że w pracy naukowej podejmował również problematykę nowych mediów oraz badań społecznych. Uznać chyba jednak należy, że jeden (dwa?... o czym za chwilę) art. (znów we współautorstwie): A.R. Bartnicki, K. Stefanowicz, *Polityczny wymiar Internetu*, [w:] *Integracja społeczna - między teorią a praktyką*, Tom IV. *Wkręcenie w Sieć. Sieciowe Podlasie*. red. G. Nowacki, S. Marcinkiewicz, Wydawnictwo Uniwersytetu

w Białymstoku, Białystok 2012, s.107-123 (pisownia, z błędami!, za: A.R. Bartnicki) oraz - enigmatyczny (bo niby na czym polega / polegał?... wkład Habilitanta?....) - udział w projekcie „*Preferencje Polityczne*”, czyli ogólnopolskim badaniu elektoratu realizowanym od roku 2009 (koordynatorem projektu są / byli?... dr hab. W. Wojtasik, dr hab. A. Turska-Kawa, dr hab. Robert Alberski) - to stanowczo za mało, by to uznać za nowy dział badań Habilitanta. Na marginesie, w tym miejscu, po raz kolejny mamy do czynienia z - bardzo delikatnie pisząc - bałaganiarstwem dra A.R. Bartnickiego: wersja Autoreferatu przesłanego na adres WNPiD UAM (a więc do ośrodka, którego Radę Naukową Habilitant wskazał jako proponowaną do przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego) różni się od wersji dostarczonej do Sekretarza Komisji, który przekazał je pozostałym członkom Komisji. W tych drugich nie ma bowiem wzmianki o: A.B. Bartnicki, K. Stefanowicz, *Nowe technologie informacyjne a sfera publiczna*, [w:] *Integracja społeczna, między teorią a praktyką*, red. Grzegorz Nowacki, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku 2015 (?!!!!). Pozycji tej też oczywiście brak w dostarczonej dokumentacji! Owo bałaganiarstwo widoczne jest i w innych elementach dostarczonej dokumentacji: spisy zawartości są nieczytelne, a transkrypcja - czy wręcz po prostu zapis tytułów oraz nazwisk redaktorów prac, w których opublikowane były artykuły Habilitanta - wywołuje zgrozę! (patrz chociażby: A.R. Bartnicki, E. Kuźlewska, *The crisis of democracy or the crisis of the leadership in the EU? : krizis demokracji ili krizis liderstva v ES?*, [w:] *Technologizacija politiceskich processov v uslovijach globalizaciji : teorija, opyt, perspektivy*, red. V.I. Kamysanova, O.E. Grisina, Moskva 2012, s. 41-46 // *Технологизация политических процессов в условиях глобализации: теория, опыт, перспективы: Материалы Международной научно-практической конференции*, Moskva, 19 октября 2012 г. / Под общ. ред. В.И. Камышанова, О.Е. Гришина. - М.: Федерация мира и согласия, 2012. - 308 с. - patrz: <https://publications.hse.ru/books/63968552> // co stosując, chociażby powszechnie przyjęte zasady zawarte w *Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 maja 2005 roku w sprawie sposobu transliteracji imion i nazwisk osób należących do mniejszości narodowych i etnicznych zapisanych w alfabecie innym niż alfabet łaciński*, nijak się ma do tego, co zaprezentował dr A.R. Bartnicki w Autoreferacie czy załączniku nr 4). Jest to o tyle

zastanawiające, że w publikacjach Habilitant zazwyczaj takowych „wpadek” nie miał....

Oprócz tych - chwilami bardzo krytycznych uwag, acz odnoszących się mniej do wartości merytorycznej publikacji, bardziej do „nonszalanckiego” sposobu podejścia do obowiązków Habilitanta - wydaje się, że docenić należy zwłaszcza udział Pana Doktora w tworzeniu podręcznika akademickiego: *Współczesne międzynarodowe stosunki polityczne*, J. Stachura (red.), Białystok 2010, w którym to jest autorem 4 rozdziałów dotyczących: 1. *Dezintegracji układu bipolarnego*; 2. *Stosunków międzynarodowych na obszarze byłego ZSRR*; 2. „Szerokiego” *Bliskiego Wschodu*; 4. *Problemów międzynarodowego bezpieczeństwa*.

Pod względem ilościowym dorobek Habilitanta jest wystarczający. Uwagę zwraca redakcja prac zbiorowych, co może świadczyć o umiejętności organizowania zespołów badawczych i koordynowania ich prac, a jest to jedno z istotnych wymagań stawianych przed samodzielnym pracownikiem naukowym. Pozytywnie należy ocenić osiągnięcia Pana Doktora w zakresie upowszechniania wyników własnych badań na konferencjach naukowych - acz, w kontekście umiędzynarodowienia badań, można mieć poważne zastrzeżenia (o czym mowa też poniżej).

Pomijając, w tym miejscu, osiągnięcie naukowe, które Habilitant wskazuje jako podstawę merytoryczną postępowania habilitacyjnego, Jego dorobek publikacyjny wciąż wyraźnie skoncentrowany jest na problematyce związanej z *kryzysem demokracji w Rosji po 1991 roku*, a także - z częściowo pokrywającymi się z ową problematyką - zagadnieniami dotyczącymi *bezpieczeństwa w wymiarze międzynarodowym, stosunków międzynarodowych i teorii bezpieczeństwa*.

Reasumując tę część recenzji stwierdzić jednak należy, iż ogólnie dorobek publikacyjny w wymiarze ilościowym jest, jak na 12-letni okres po doktoracie, zadowalający (acz, z pewnością można było inaczej rozłożyć akcenty aktywności). Jeżeli chodzi o merytoryczną jego ocenę, to należy wskazać na jego wyraźną spójność tematyczną oraz nieco zróżnicowany, ale generalnie wysoki, poziom merytoryczny. Dorobek publikacyjny dra R.A. Bartnickiego jest zatem znaczący zarówno w wymiarze ilościowym, jak i jakościowym. Publikacje ukazały się w różnych krajowych ośrodkach naukowych. Są one spójne tematycznie i oscylują wyraźnie wokół głównej problematyki badawczej, choć i drugi obszar badawczy (*stosunki międzynarodowe oraz problematyka*

bezpieczeństwa) nie jest przez Habilitanta zaniedbywany.

IV. Cytowania i Indeks Hirscha

Liczba cytowań według bazy *Web of Science* wynosi... 0; *Indeks Hirscha* według tejże samej bazy wynosi... 0; sumaryczny *Impact Factor* według listy *Journal Citation Reports* – zgodny z rokiem opublikowania ... również wynosi 0. Owszem, w przypadku nauk humanistycznych i społecznych owe cytowania i indeksy zazwyczaj nie są tak wygórowane, jak w przypadku nauk ścisłych, jednakże mając do czynienia z kandydatem do uzyskania stopnia doktora habilitowanego, należałoby wymagać choć minimalnego „drgnięcia” powyżej „0”.

V. Kierowanie międzynarodowymi lub krajowymi projektami badawczymi lub udział w takich projektach

Biorąc pod uwagę fakt, że Habilitant zajmuje się zawodowo nauką od dobrych kilkunastu lat - samo ubieganie się o grant badawczy (bez finalnego uzyskania go lub - przynajmniej - udziału w międzynarodowych i krajowych projektach badawczych), jest niezadowolające.

VI. Wygłoszenie referatów na międzynarodowych lub krajowych konferencjach tematycznych

Dr A.R. Bartnicki w terminie od maja 2009 do czerwca 2017 roku (po tym terminie Habilitant nie brał już czynnego udziału w żadnej konferencji naukowej?...) uczestniczył łącznie w 22 konferencjach. Warto przy tym zaznaczyć, że dokonany przez dra A.R. Bartnickiego podział konferencji jest błędny - konferencja w Polsce, również może mieć charakter międzynarodowy (patrz chociażby cykliczna konferencja międzynarodowa „*Europa XXI wieku*”). To po pierwsze. Po drugie: liczy się oczywiście jakość, a nie ilość - nie sposób się jednak oprzeć wrażeniu, że Habilitant mógł być bardziej aktywny na tym polu działalności. Zwłaszcza w zakresie upowszechniania wyników swoich badań i ich internacjonalizacji: tylko 3 konferencje odbyły się

poza granicami RP (notabene, na każdej z nich wystąpienie było we współautorstwie). Inną kwestią jest brak wielu stosownych potwierdzeń i certyfikatów.

Pan Doktor był członkiem komitetu naukowego 2 międzynarodowych konferencji oraz sekretarzem komitetów organizacyjnych kolejnych 4 konferencji krajowych. Znow jednakże, w dostarczonej dokumentacji brak części potwierdzeń oraz szczegółowych informacji odnośnie owych przedsięwzięć.

VII. Osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki

Dr A.R. Bartnicki prowadzi zajęcia na Wydziale Prawa UwB oraz na Wydziale Ekonomiczno-Informatycznym w Wilnie. Prowadził także wykłady popularno-naukowe dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Brał udział jako członek komisji w konkursach „Wiedzy o UE”. Prowadził cykl wykładów nt. *System prawno-karny Imperium Rosyjskiego od XVII w. do 1917 r.* w Akademii Syberyjskiej przy Muzeum Wojska w Białymstoku. Jest także - jak wskazuje - częstym uczestnikiem, jako ekspert, debat studenckich. Prowadzi wykłady na spotkaniach organizowanych ze służbami mundurowymi. Jest zapraszany do mediów w charakterze eksperta w kwestiach problematyki wschodniej i bezpieczeństwa. Żał jednakże, że recenzent musi sam owych informacji poszukiwać, miast mieć je zebrane przez Habilitanta (patrz np. <https://www.radio.bialystok.pl/gosc/index/id/153419>).

W latach 1999-2005 dr A.R. Bartnicki pełnił funkcję redaktora „Zeszytów Politologicznych” (wydawcą była Katedra Politologii UwB); był także współredaktorem „Białostockich Studiów Prawniczych” (zeszyt 20, t. 2/2016).

Zastanawiający jest niestety fakt, że osoba chcąca być samodzielnym pracownikiem naukowym nie jest członkiem ŻADNEGO międzynarodowego czy krajowego towarzystwa naukowego.

VIII. Opieka naukowa nad studentami

Jak twierdzi Habilitant w Autoreferacie, bo nie recenzent nie dysponuje żadnym potwierdzeniem tych informacji, jest „*promotorem i recenzentem kilkudziesięciu prac licencjackich i magisterskich*”.

Kilkukrotnie był opiekunem grup studenckich na studiach I i II stopnia; a także opiekunem koła naukowego na kierunku „*bezpieczeństwo narodowe*”.

IX. Staże w zagranicznych ośrodkach naukowych

Brak staży w zagranicznych ośrodkach naukowych - nie licząc, ewentualnie udziału w zespole przygotowującym program studiów na kierunku „*europaistyka*” na Wydziale Ekonomiczno-Informatycznym UwB w Wilnie - to, niestety, kolejny element kładący się cieniem na sylwetce Habilitanta.

X. Wykonane ekspertyzy

Jak wskazuje Habilitant, wykonał On jedną ekspertyzę na zlecenie Departamentu Strategii i Planowania Polityki Zagranicznej MSZ: *Rosja jako supermocarstwo* (2008 rok) - brak jednakże stosownego potwierdzenia w dostarczonej dokumentacji. Docenić należy jednak udział dra A.R. Bartnickiego w ramach *Regionalnego Forum Ochrony Infrastruktury Krytycznej* (Białystok, 19 marca 2018 roku - https://e-podlaskie.eu/wczk/-/asset_publisher/zHETD5TIgx6i/content/regionalne-forum-ochrony-infrastruktury-krytycznej-w-województwie-podlaskim/10192), odnotowany przez wojewodę podlaskiego jako ten, który „*w znaczący sposób wzbogacił obrady tegorocznego Forum oraz dostarczył niezbędnej wiedzy eksperckiej uczestnikom spotkania*”.

XI. Konkluzja

W przedstawionych monografiach, oraz w całym dotychczasowym dorobku naukowym, dr A.R. Bartnicki udowodnił, że potrafi samodzielnie sformułować i rozwiązywać problemy badawcze. Potwierdził tym samym przygotowanie do samodzielnego prowadzenia badań naukowych. Jego dotychczasowy dorobek naukowy wnosi istotny wkład w rozwój dyscypliny naukowej: *nauki o polityce*.

Na uwagę zasługuje różnorodność form aktywności Habilitanta. Nie tylko prowadzone na wystarczająco wysokim poziomie prace naukowe, ale także umiejętność zdyskontowania wyników tych badań w innych sferach aktywności świadczy o dobrym przygotowaniu do samodzielnej pracy naukowej.

Zarówno ocena przedstawionego do oceny osiągnięcia naukowego, jak i pozytywna ocena całego dotychczasowego dorobku naukowego i organizacyjnego doktora Adama Roberta Bartnickiego upoważnia mnie do stwierdzenia, iż spełnia On - choć z zastrzeżeniem, że nie wszystkie w sposób wyczerpujący - wymogi określone w *Ustawie z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki*, w szczególności w jej art. 17. Habilitant sprostą także, mimo kilku negatywnych uwag, wymaganiom szczegółowym wymienionych w rozporządzeniu MNiSzW z dnia 1 września 2011 roku w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Tym samym **wnoszę o nadanie doktorowi Adamowi Robertowi Bartnickiemu stopnia doktora habilitowanego nauk społecznych w zakresie nauk o polityce.**

Z wyrazami szacunku

prof. UAM dr hab. Łukasz Donaj